

ሚ/ር አስካሉ መንቆርዮስ

“እቲ ዝዓበዩ ዓወት ሃማደኤ፡ ኣብ ኣተሓሳስባ
ደቀንስትዮ ዘምጽኦ ለውጢ’ዩ!”

ካልሹም መሓመድ ደባስ
አግእዞ

ሃገራዊ ማሕበር ደቀንስትዮ ኤርትራ (ሃማደኤ) ቡብመድረኹ እናተለወጠን እናማዕበለን ዝመጸ ማሕበር’ዩ። ከጅምር ከሎ ምሉእ ብምሉእ ብኣላይነትን ደገፍን ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ እዩ ተተኪሉ። ኣብቲ ዝደልደለሉ እዋን ድማ ሃገር ናጻን ልኡላዊትን ኮይና፡ ማሕበር እውን ርእሱ ክኸእል ፋሕተርተር ክብል ነይርዎ። ኣብቲ መድረኽ’ቲናይ ሎሚ ሚኒስተር ቱሪዝም ተጋዳሊት አስካሉ መንቆርዮስ ኣደመንበር ናይቲ ማሕበር እያነይራ። ወይዘሮ አስካሉ ኣብ መወዳእታ 1974 ናብ ህዝባዊ ግንባር ተሰሊፋ። እቲ እዋን’ቲ መንእሰይ ኤርትራ ንናጽነት ካብ ምቕላስ ምእንቲ ክሰናድ፡ ስርዓት ሃይለስላሴ፡ ነቶም ኣብ ኢድ ጸላኢ ዝወደቁ ተጋደልቲ ኣብ ዕዳጋ ሓሙስ (ኣብዚ ሕጂ መዋፊሪ ኣውቶቡሳት ኮይኑ ዘሎ ናይ ሸው ዕዳጋ ከብቲ) ብማሕነቕቲ ቀቲሉ፡ ህዝቢ ነቲ ክፉእ ትርኢት ከምዝዕዘቦ ዝገብረሉ ዝነበረ እዋን እዩ ዝነበረ። ጦር ሰራዊት “እምቢ ያለ ሰው ጥይት ኣጉርሰው! ኣፈር ኣልብሰው” (እምቢ ዝበለ ጥይት ኣኾልሶ፡ ሓመድ ኣልብሶ) እናበሉ ህዝቢ ከርዕዩ ዝራገጹሉን ዝፍክሩሉን ዝነበሩ ግዜ። ኣብቲ እዋን’ቲ እያ ተማሃሪት አስካሉ፡ ናይ ካልኣይ ደረጃ ትምህርታ ኣብ ኣስመራ ዛዚማ ናብ ኣዲስ ኣበባ ክትከይድ ዝተገደደት። ዩኒቨርሲቲ ኣብኡ ጥራይ ስለዝነበረ።

ሽዑ፡ ንጉስ ሃይለስላሴ ካብ ስልጣኑ ተዓልቶ ደርግ ተተኪኦ'ዎ፡ ዝኾነ ናይ ካልኣይ ደረጃ ተማሃራይ ንሓደ ዓመት ኣብ ገጠራት ኢትዮጵያ ከይዱ ከገልገል (ኣብ ዘመቻ ክሳተፍ) ዘገድድ ኣዋጅ ተአዊጁ ነበረ። በዚ ድማ ኣስካሉ “ኣብ

ዓዲይ ግፍዒ እናፈጸሙስ ኣብ ገጠራቶም ከይደ ከገልግሎም!” ኢላ ትምህርቲ ናይ ምቕጻል መደባ ገዲፋ ኣብ ስራሕ ኣተወት። ብኡ ንብኡ ከኣ ኣብ ህዝባዊ ሓይልታት ተወደበት። ብዘይካ ግፍዒ ዝፈጠሮ ጽልኢ መግዛእቲ ካልእ ትፈልጦ ኣይነበራን። ኣብ ህዝባዊሓይልታት ምስ ተወደበት ግን ብዛዕባ ዕላማ ሓርነታዊ ቃልሲ፡ ትርጉም ናጽነትን ጉዕዞኡን ዕሙቕ ዝበለ ንቕሓት ደለበት። ደርግ ኣብ ስልጣን ምስ መጸ፡ ንሱ ገስጋሲ እቲ ዝጸንሐ ስርዓት ገፋዒ ንኸምስል ንሃይለስላሴ ክግምጥሉ ሓሲቦም ብዝብል ሰብብ ተኣሲሮም ዝነበሩ ምሁራት ካብ መላእ ኢትዮጵያ ምስ ፈትሖም፡ እቶም ኤርትራውያን ብእኩብ ንሜዳ ይወጹ'ዎ ኣስካሉ ድማ ኣሰሮም ተኸቲላ ክትጋደል ወሲና። ኣስካሉ ካብ ኣዲስ ኣበባ ንሜዳ ቃልሲ ምስ ወረደት፡ ኣብ ባሕሪ-ባሪ ወተሃደራዊ

ታዕሊም ወሲዳ፡ ናብ ክፍሊ ሓለዋ ጥዕና ተመደበት። መባእታ ሕክምና ተማሃራ፡ ኣጋር ሓኪም ብምዃን ኣባል ተዘዋዋሪት ጋንታ ናይ ሕክምና ኮነት። ተዘዋዋርቲ ጋንታታት ሕክምና ኣብ ህዝቢ እናዘራ ዝሕክማ፡ ኣብ ግዜ ኩናት ከኣ ውጉኣት ዝኣልያ መሳርዕ ሕክምና ህዝባዊ ግንባር እየን። እቲ እዋን'ቲ በዓል ዓይለት፡ ግምሆት፡ ሕርጊጎ ዝርከባኣን ዓድታት “ሸፋቱ ትሓቕፋ ኣለኸን” ብዝብል ሰብብ ብወተሃደራት ኢትዮጵያ ተቐጺለን፡ ህዝቢ ዓድታቱ ገዲፋ እግሩ ናብ ዝመርሖ ዝሰደደሉ ዝነበረ እዋን እዩ። ብተወሳኺ፡ ካብ መረብቶም ክለቁ ዝተገደዱ ስድራ ተጋደልቲ፡ ኣብ ኩናት ዝተወግኡን ብኸቢድ ዝሰንክሉን ተጋደልቲ ናይ ምእላይ ዕማም እናኸበደ ይኸይድ ስለዝነበረ፡ እቲ ውድብ ዝተማዛበለ ህዝቢ ናብ ዝሓሸ ቦታ ናይ ምጥያስን ማሕበራዊ ሽግራት ናይ ምፍታሕን ሓላፍነት ዝሰከም ክፍሊ ከቐውም ነይሩዎ። ስድራ ቤታትን ስድራ ዘይብሎም ቆልዑ ትምህርቲ ሰውራ ድማ ኣብ ዜሮ ዝቐመ ኣብቲ ግዜ'ቲ'ዩ። ኣስካሉ ኣብ 1977 ናብቲ ሽዑ ዝቐመ ክፍሊ ማሕበራዊ ጉዳይ ተመደበት። ንሱዳን ዝሰደድ ብውሑስ መገዲ ክኸይድ ምሕጋዝ፡ ኣብ ሜዳ ንዝተርፉ መዕቆቢ ምድላው ድማ ገለ ካብ ዕማማት ናይቲ ክፍሊ ነበረ።

ኣብ 1979 ቀዳማይን መስራቲን ጉባኤ ሃማደኤ ክካየድ እንክሎ ወይዘሮ ኣስካሉ ሓንቲ ካብተን ካብ ክፍልታትን ሓይልታትን ተላኢኸን ኣብቲ ጉባኤ ዝተሳተፉ ተጋደልቲ'ያ ነይራ። ኣብ 1983 ኣብ ማሕበር ረድኤት ኤርትራ ናይ ሜዳ ኣወሃሃዲት ኮይና እናሰርሐት እንክላ ድማ፡ ኣብ ካልኣይ ጉባኤ ናይቲ ማሕበር ኣባል ፈጻሚት ባይቶ ኮይና ተመሪጸ። ኣብ 1988 ሳልሳይ ጉባኤ ናይቲ ማሕበር ከኣ፡ ኣደ መንበር ሃማደኤ ኮይና ተመሪጸ። ክሳብ 1998 ከኣ ንዓሰርተ ዓመታት ነቲ ማሕበር መሪሓቶ። ኣብቲ ንሳ ኣደ-መንበር ዝነበረትሉ ግዜ፡ ኣወዳድባ ናይቲ ማሕበር ከመይ ይመስል ከምዝነበረን ዝምድናኡ ምስ ደቀንስትዮ ተጋደልትን ክከተብርህ እንክላ “ቅድሚ ናጽነት፡ ሃማደኤ ህዝቢ እምበር ተጋደልቲ ደቀንስትዮ ምውዳብ ዕላምኡ ኣይነበረን” ኢላ ብምጅማር ነቲ ዝነበረ ኩነታት ብኸምዚ ዝሰዕብ ትገልጸ። ህዝባዊ ግንባር ፍጥር ክብል “ፍርቂ ሕብረተሰብ ዘይሳተፎ ሰውራ ናብ ዓወት ክበጽሕ ኣይክእልን” ዝብል መትከል ሓዙ እዩ ተበጊሱ። ኣብ ቀዳማይ ጉባኤኡ ከኣ፡

ጉዳይ ደቀንስትዮ ብፍሉይ ክተሓዝ፡ ንመሰለን ዝጣበቓሉ ናተን ውዳቦ/ማሕበር ክህልወን ወሲኑ። ሃማደኤ ቅድሚ ምቕሙ ህዝባዊ ምምሕዳራት (ጀማሂር) ሕብረተ- ሰብ በብማሕበራዊ ደርቡ፡ ሓረስቶት፡ ሰራሕተኛታት፡ መንእሰያት፡ ደቀንስትዮ እናበሉ ውዳቦታት የቐሙ ነይሮም እዮም። ኣብ ወጻኢ ሃገራት እውን ውዳቦታት ደቀንስትዮ ንምቕም ይፍተን ነይሩ። እዚ ውዳቦታት'ዚ ነቲ ድሓር ዝቐመ ሃገራዊ ማሕበር ሓይሊ ኮይንዎ። ማሕበር ተመስሪቱ ውዳቦ ይስፋሕ እምበር፡ ናይ ኣተሓሳስባ ለውጢ ምምጻእን ግን ቀሊል ኣይነበረን። ደቀንስትዮ ማዕረ ዕድላት ክረኽባን ክጥቀማሉን መሰል ከምዘለወን ክፈልጣ፡ ብነፍሱን ክተኣማመና፡ ድርብ ጭቆና ጸቂጥወን ከምዘሎን ካብኡ ክላቕቓ ከምዘለወንን ክኣምና ድማ በቲ ማሕበርን ብህዝባዊ ምምሕዳራትን ጽዑቕ ትምህርትን ጎስጓስን ተኸዩዱ። ኣብቲ ፈለማ ነድምዕ ኢና ዝብል እምነት ስለዘይነበረን ኣብ ባይቶታት ክኣትዎ ድሌት ኣይነበረንን። በቲ ዝካየድ ዝነበረ ጎስጓስ እናነቐሉን ነፍሱ ምትእምማን እናሕደራን ምስ ከዳ ግን ኣብ ባይቶታት ተመሪጸን ህዝቢ ክመርሓ ክኢለን። ጓለንስተይቲ ድኽምቲ፡ ተነቓፊት፡ ማዕረ ወዲተባዕታይ መሰል ዘይግባኣ ዝቐጽራ ዝነበረ ሕብረተሰብ ከኣ፡ ዓቕማ ክትጥቀመሉ፡ ነታ ዝኸበረት ሂወታ ከይበቐቐት ብረት ዓጢቓ ክትጋደል ብዓይኑ ምስ ረኣየ ኣሚኑ። መሬት ምስ ተዋህበን እሞ ኸኣ ኣርሚምዎ'ዩ።

ከምኡ ዓይነት መሰል ርእዩን ሰሚዑን ስለዘይፈልጥ። ቀሊል ዘይኮነ ተቓውሞ እውን ኔሩ'ዩ። ሰብኡት፡ ኣንስቶም ናብ ኣኼባታት ክኸዳ ከለዎ፡ “እንታይ ዘበኑ ኣርከብና ደቀይ፡ ሓዳር ኣብኩርካ'ዶ ኣኼባ ይወዳልዩ?” እናበሉ የንጸርጽሩ ኔሮም። ኣብ ምስጢራዊ ስርሓት ተወዲበን ካብ ውሽጢ ጸላኢ ንብረት ከውጻኦ፡ መልእኽቲ ከብጸሓ፡ ኣብ መጽናዕታትን ስርሒታት ፈዳይንን ክሳተፉ ኣብ ዝንቀሳቐሳሉ፡ ኣብ ናብራኡንን ሓዳሪንን ዝገጥመን ዕንቅፋት ቀሊል ኣይነበረን። ግን ሳላ ናይ ሓባር ቃልሲን ናተን ተወፋይነትን ተሰጊሩ።

ደቀንስትዮ ኣብ ግንባራት ማይን መግቢን ተሰኪመን ይኣትዎ፡ ውጉኣት የልዕላን ይከናኸናን፡ ምስጢራዊ ሓበሬታ ብጽጹይ የቕርባ . . . ንሰን ዘይብሉ ስራሕ ስለዘይነበረ፡ ሳላ'ዚ ብግብሪ ዘመስከረኦ ማዕርነት ዝኾነ ወገንማለት ኣይኮነን። ኣብቲ ፈለማ ከጸግማና እምበር እንታይ ከድመዓ፡ ቺኪ (ዓካስ ብረት)፡ ጥርመዝ ዝብልወን ተጋደልቲ ነይሮም'ዮም። ንሰን ግን፡ ነቲ ዝረኽባኦ ባይታ፡ ብጸዕረንን መስዋእተንን ኣደልዲለንኦ። ዓቕመን ማንም ዘይጠራጠረሉ ንቡር ተርእዮ ክኸውን ኣኸኢለንኦ። ሳላ ንቕሓትን ናይ ኣተሓሳስባ ለውጥን። እቲ ካልእ መሰረት ዕዉት ውዳቦን ለውጥን፡ 'ሓፋሽ ይንቃሕ ይወደብ ይተዓጠቕ' ዝብል ጭርሖ ህዝባዊ ግንባር'ዩ። በዚ መትከል'ዚ ኣብ ውሽጥን ወጻእን ሓያል ውዳቦ ደቀንስትዮ ተፈጠሩ። ካብ ሃገሩ ብግፍዒ ወጺኡ ኣብ ምሉእ ዓለም ዝተሰደ ኤርትራዊ ብፍላይ ከኣ ደቀንስትዮ ተወዲበን ንሰውራ ብንዋትን ሞራልን ኣደልዲለናኦ። ምስ ተደራራቢ ጸር ናይ ደቀን፡ ሓዳሪን፡ ስርሓትን፡ ምስ ቁሩብ ቅራብ ኣታዊኦን ኣብ በረድን ሃሩርን ፈቐዶ ጸርግያ እናኸርተታ ብምስራሕን ሓገዝ ብምልማንን መሰረታዊ ጠለባት ተጋደልቲ ካብ ምምላእ ኣይሰልከዩን። ጉዳይ ሰውራ ኤርትራ ብዓለም ክፍለጥን ክድገፍን ድማ ምስ ኣህጉራውያን ውድባት ኣላልየንኦ። ዓሰርተ ክልተ ዓመት ድሕሪ ምምስራት ሃማደኤ፡ ኤርትራ ናጽነታ ተጎናጺፋ ካብ ሰውራ ናብ ሃገር ተሰጋጊራ። ማሕበር ውን ኣወዳድባኡን ኣካይዳኡን ምስ'ዚ ሓድሽ ኩነት ኣሳነዩ። እቲ መድረኽ ግን ብድሆታት ዝኸበቦ ነበረ። ኣብ ግዜ ሰውራ ማሕበራት ብሓልዮትን ኣላይነትን ህዝባዊ ግንባር እየን

ዝሰርሓ ኔረን። ምስ ሃገር ምዃን፡ እቲ መጀመርያ ዝመጸ ለውጢ፡ ማሕበራት ነፍሰን ክኢሉን ብኣታዊታተን ከምዝመሓደራ ምግባር'ዩ ነይሩ።

እዚ ንሃማደኤ በዳሂ እዩ ነይሩ። ምክንያቱ ሃገራዊ ማሕበር ሰራሕተኛታት ኣባላቱ ሰሪሖም ዝኣትዉ ክኾኑ እንከለዉ፡ ማሕበር መንእሰያት እውን ካብ ዝተፈላላዩ ምንጪ ሓገዛት ይረኽቡ ብምንባርም ንኦም ዝቐለለ እዩ ነይሩ። ንደቀንስትዮ ግን ከቢዱወን። ነፍሲ-ወከፍ ማሕበሩ ይረከብ ምስ ተባህለ፡ እተን ካልኣት ማሕበራት ብመጠኑ ንብረት ጸኒሑወን እዩ። ሃማደኤ ግን ንብረት ዳርጋ ኣይነበሮን። ኣብዛ ሕጂ ዘላ ቤት ጽሕፈት፡ ሓንቲ ኣረጊት መቐያየሪ ዘይብላ ኒቫ ዝዳይነታ መኪና ሒዙ እዩ ተበጊሱ። እቲ ምክንያት ደቀንስትዮ ናይ ባዕለን ኣታዊ ዘይብለን ምዃኑ እዩ። ዳርጋ ኩለን ካብ ሓዳሪን ዝጸበያ እየን ዝነበራ። በዚ ድማ ወርሓዊ ክፍሊት ማሕበር 0.10-0.15 ሳንቲም እዩ ኔሩ። በዚ ሒደት ውጽኢት ናይ ኣባላት፡ ብኣታዊኡ ክመሓደር ነበሮ። ብዝኾነ፡ ንደቀንስትዮ ክውድብ፡ ከንቅሕ፡ ቅዋሙ ክገልጽ፡ መንግስቲ ይኹን ማሕበር ናተን ፍሬ ቃልሰን መስዋእትን ከምዝኾነ፡ ከም ናይ ኣኢሰማ (ማሕበር ደቀንስትዮ ስርዓት ደርግ) በሰገዳድ ዘይኮነ ብድሌተን ዝኣትወኦ ማሕበር ምዃኑ ከረድእ ጎስጓስ ጀመረ። ነዚ ክገብር እኹል ባጀት ኣይነበሮን። ናይ ወጻኢ ውዳብታት ምስ ምምጻእ ናጽነት ዛሕቲሉ ስለዝነበረ፡ ኣብ ወጻኢ ተንቀሳቂሱ ክረኽቦ ዝኸእል ገንዘብ እውን ከምቲ ዝድለ ኣይነበረን። ደቀንስትዮ ካብ መሃይምነት ምልቓቕ፡ ድሕሪ ናጽነት ሓደ ካብ ዓበይቲ ዕላማታት ናይቲ ማሕበር እዩ ዝነበረ። ነዚ ንምትግባር ክቱር ሕጽረት ባጀት ዕንቅፋት እኳ እንተነበረ፡ ምስ ምኒስትሪ ትምህርቲ ብምውህሃድ ተፈቲሑ። ኣብ ዘባ ጋሽ ባርካ ሓደ-ሓደ ሚሰዮናውያን ብዳይነት ዘይቲ፡ ሓርጭ . . . ክሕግዙ ስለዝኸኣሉ ከኣ፡ እቲ መደብ በቲ ዘባ ከምዝጅምር ተገብረ። እንተኾነ ደቀንስትዮ ንትምህርቲ ኢልካ ካብ ገዝኦ ምውጻእ ካልእ ገድሊ ኮነ።

ገዛ-ገዛ ኣቲኻ ብጥበብ ስድራቤታት ንምእማን ሓያል ጸዕርታት ተኻይዱ። ኣብዚ ዕማም ዝዋፈራ ካድራቱ ንባዕለን ደሞዝ ኣይነበረንን። ድሒሩ ወለድ ዘይብሉ ለቓሕ፡ ናብራ ዘቃልል ከም ጠሓኒት እኸልን ሞቶርን ዝኣመሰለ ፕሮጀክትታት ከተግብር ክኢሉ። ካብ መሰላት ከግልለን ዓቕሚ ኣይነበሮን። እዚ ሕጂ ንርእዮ ዘለና ናይ ኣተሓሳስባ ለውጢን ብዛዕባ ማሕበራዊ ፍትሒን ማዕርነትን ዘሎ እምነትን ንሱ እዩ መሰረቱ። ኣብ ሕብረተሰብ ሰሪጹ ዝነበረ ጸቓጢ ባህሊ ኣብተን ብረት ክዓጥቃ ዝመጸ ተጋደልቲ ኣይተንጸባረቐን ዝተሳተፉን፡ ምስ ብጸተን ሃገር ኣውሒሰን። ስለዚ፡ ኣብ እዋን ወራር ወያነ፡ ካብ ጠቕላላ ቊጽሪ ደቀንስትዮ ሰራዊት ኤርትራ፡ እተን 86% ኣብ ተዋጋኢ ሰራዊት፡ እተን 14% ድማ ኣብ ክፍልታት ተመዲበን ብብቕዓት ምምካተን፡ ጅግንነታዊ ቅያ ደቀንስትዮ ዳግማይ ከምዝተወራረሰ ዘርኢ እዩ። ካልእ ኣገዳሲ ጉዳይ ተራ ሃማደኤ ኣብ ምውዳብ መንእሰያት እዩ። ድሕሪ ናጽነት፡ እቲ ማሕበር ንኹለን ደቀንስትዮ ክውድብ ይፍትን ነይሩ። ኣብ እዋን ሓርነታዊ ቃልሲ ውሑዳት ብምስጢር ተወዲበን ዝሰርሓ ዝነበራ ገዲፍካ፡ ኣብ ትሕቲ ጸላኢ ዝነበር ዝነበረ ህዝቢ ብዛዕባ ሃማደኤ ኣፍልጦ ኣይነበሮን። በዚ ድማ ኣኼባታት ክጽዋዕ ከሎ፡ “ዘይ ከምቲ ናይ ደርግ ሰልዲ ኣዋጻኦ ክብላና እየን” ይብላ ኔረን። መንእሰያት ደቀንስትዮ ብማሕበር መንእሰይ ይውደባ ስለዝነበራ ከኣ፡ ሃማደኤ ኣባላቱ እተን ዓበይቲ እየን ነይረን። ብኡ'የን መንእሰያት ማሕበር ኣዴታት ዝብላኦ ዝነበራ። ኣወዳድባ እናወርጸጸ ምስ መጻ ግን መንእሰያት ክኣትዋኦ ጀሚረን። ኤርትራ ልኡላዊት ሃገር ምስ ኮነት፡

መንግስቲ ንደቀንስትዮ ኣብ ዘርብሕ ኩሉ ኣህጉራዊ ውዕላት (ውዕል ምውጋድ ኩሉ ዓይነት ኣድልዎ ኣንጻር ደቀንስትዮ-CEDAW: ውዕል ምኽባር መሰል ህጻናት: ውዕል-ዕዮ ወዘተ.) ክታሙ ኣንቢሩ እዩ። እዚ ውዕላት'ዚ ሕብረተሰብ እናፈለጠ ብዝኸደ ድማ ተሳታፍነት መንእሰያት ደቀንስትዮ እናዛየደ ክኸይድ ባህርያዊ እዩ። ሎሚ ደቀንስትዮ: ሃማደኤ ኣብ ምውሓስ መሰላተን ክሳብ ክንደይ ኣገዳሲ ምዃኑ ተረዲአን ባዕለን ይውደባ ኣለዎ። ሳዋ ምኽድ: ኣብ ኮሌጃት ምጽንባር: ብዓቢኡ ማዕርነት ክሳብ ክንደይ ኣርባሒ ምዃኑ ጎሰጓሰ ከዩድለዩ ክርእያኦ ክኢለን። ሃማደኤ ኢድ ክሓጽሮ ይኸእል እምበር: ኣብ ኩለንትናዊ ሂወት ደቀንስትዮ ዘምጸኦ ለውጢ ቀሊል ኣይኮነን። ቀንዲ ዓወቱ ከኣ ናይ ኣተሓሳስባ ለውጢ ምምጽኡ እዩ። ሳላ'ቲ ዝተኸየደ ቃልሲ: ኤርትራዊት ብርእስ ምትእምማን ኣብ ባይቶ ክትህሉ: ክትዳነ: ከተማሓድር: ብስነጥበባዊ ዓቕማ ሰብ ክትልውጥ ክኢላ። ስንኩላን: ኣንስቲ ስወኣትን ካልኣትን ካብ ሰብ ከይደለዩ ሰሪሐን ክሓፈሉን ከምዝኸእል ኣሚነን ስድራቤታት ይኣልዩ ኣለዎ።

ምምካት ወጽዓታትን ምብራኽ ንቕሓትን ግን ቀጻሊ መስርሕ'ዩ። ኣብዛ ሃገር ዝኾነ ዓይነት ኣድልዎ ኣንጻር ደቀንስትዮ ብሕጊ ክልኩል: ብሕልና ውጉዝ ክንሱ ክሳብ ሕጂ ኣሰሩ ኣይገደፈን። መሬት ክትውንን: ክትምረጽ ክትመርጽ: ንማዕረ ስራሕ ማዕረ ደምዝ ክትክፈል: ኣብ ባይቶታት 30% ሕዙእ መናብር ንደቀንስትዮ ክህሉ: ኣብቲ 70% ድማ ከም ሰበን ተወዳዲረን ክኣትዎ: . . . እቲ መሰላት ኣሎ: ። ኣብ ስራሕ ከውዕል ግን ጥቡቕ ምክትታል የድልዩ። ካብ ላዕሊ ክሳብ ታሕቲ ውህደት ናይ ትካላት መንግስቲን ግንባርን ህዝባውያን ማሕበራትን ይሓትት። ሃልኪ ዘጉድል ቴክኖሎጂ ምትእትታው ኣብ ማክሮ ፖሊሲና ዘሎ ኮይኑ: ንተግባራውነቱ ስጉምቲ ምውሳድ የድሊ። ንኣብነት: ደቀንስትዮ ማይ ከምጸኣ መገዲ ኣርባዕተ ሰዓት ዝኸዳን ዝምለሳን: ምሰሐን ሒዘን ዝወፍራ: ብዝባነን ተሰቢመነኦ ዘምጽእኦ እንተኾይነን: እተን ኣደታት ብገለ ምኽንያት እንተዘይወሪደን ኣዋልደን ትምህርቲ ብኸረን ማይ ክወርዳ ክግደዳ እየን። ነዚኣን ማይ ኣብ ቀረባኣን: ግዜን ጉልበትን ዝቐጥብ መጎጎ ኣድሓነት: መብራህቲ ከም ዝረኽባ ምስ ዝግበር እቲ ፖሊሲና ኣብ ባይታ ደልዲሉ ረገጹ ማለት እዩ።

ድሕሪ ፍትሕ ዝመጽእ ወጽዓ: ንወዲ-ጓል መሬት ምኽልካል ዝመስል ሽግራት ምስ ዝህሉ: ደቀንስትዮ መሰለን ባዕለን ክጣበቓሉ እኳ እንተለወን: ግዜ: ገንዘብን ኣፍልጦን ክድርተን ከሎ ደገፍ ማሕበርን መንግስትን የድልዩን። ሳዋ ከይከዳ ትሕቲ ዕድመ ምምርዓው: ሓሲማ ከይትህሉ ምኹላል: ዝመስል ክብረን ዘዋርድ ተግባራት ምስ ዝረኣ: ኣብ ቀረባኣን ተመዚዙ ዘሎ ኣካል መንግስቲ ፍታሕ ክረኽበሉ ክኸእል ኣለዎ። ሕብረተሰብ ባዕሉ መኣረምታ ንኸገብረሉ ድማ ናይ ምንቃሕ ስራሕ ክቕጽል ኣለዎ። ቁጠባዊ ሓርነት ንባዕሉ ካብቲ ክብረተን ዘውሕስ እዩ። ብቐጠባ ሓራ ክኾነ: ጥበባዊ ፍርያተን ዝሸጣሉ ዕዳጋ ምድላው: ፍልይ ዝበለ ሞያታት ምትእትታው: ሞያዊ መሰልጠኒ ማእከላት ምቕምን ናይ ስልጠና መደባት ምስኣልን: ተሃኒጹ ዘሎ ማእከላት ስልጠና ሃማደኤ ስራሕ ዝፈጥር ሞያ ዘስንቕ ክኸውን ዘኸእሎ ፕሮጀክታት ምትግባር ሓጋዚ'ዩ። ሕግታትን ፖሊሲታትን ኣብ ግብሪ ከነውዕሎ እንተ ዓቲብና እቲ ንደልዩ ክንበጽሖ ኢና።

ኣብ መወዳእታ ሚኒስትር ቱሪዝም ወይዘሮ ኣስካሉ መንቀርዮስ፡ ደቀንስትዮ ዓቕመን ከርእያ ተሳታፍነትን ብቐጻሊ ከዕብያ ብምዝኸኸር፡ ኤርትራ ጓለንስተይቲ ትኸብረላ፡ ኩሉ ዘለዋ ሃገር ምዃና ኣሚንና፡ ዘሎ ዕድላትን ጸጋታትን ተጠቂምና ክንጻቢ እናሓሰብና ክንሰርሕከምዝግባእ መልእኽታ ተመሓላልፍ።